

Lectori salutem!

Kazinczy Ferenc több mint 200 esztendővel ezelőtt széphalmi kúriájából tollal és tintával, levélpapíron valósította meg azt, amit a 21. századi ember számára az internet egy-két kattintással lehetővé tesz. A kapcsolatépítés elkötelezett híveként a széphalmi literátor valóságos levelezési hálózatot épített ki és működtetett élete végéig. Ebbe a levelezési hálóba beletartoztak barátok és ellenségek, közeli és távoli rokonok, arisztokraták és egyszerű polgárok, tudósok és mecénások, magyarok és külföldiek, irodalmárok és műkedvelők, vagyis mindazok, akik a korabeli Magyarország szellemi életének – látványos vagy kevésbé látványos módon – szereplői és egyúttal formálói voltak. Miként ma az internet közösségi hálózati portáljai, úgy hozott össze vagy távolított el Kazinczy a maga hálózatában barátokat és ellenségeket, alakított vagy rombolt szét köröket és társaságokat, szemelt ki és szólított meg fiatal tehetségeket. A különbség csupán az információ eljuttatásának idő- és térbeli dimenzióiban mutatkozik meg: míg Kazinczy korában levelek, kéziratok vagy egyéb szellemi javak (könyvek, festmények, stb.) döngölt, jó esetben kavics-csal vagy sóderrel leszórt földutakon óránként 6-8 km-es sebességgel „száguddó” postakocsikon jutottak el a feladótól a címzettig, addig ma ez – függetlenül a térbeli távolságtól – csupán percek, vagy akár másodpercek kérdése.

Kazinczy Ferenc születésének 250. évfordulóját ünneplő kiadványunkban megpróbáltunk megidézni – amint azt a kötet címe is jelzi – fontos találkozásokat és fontos választóvonalakat a széphalmi mester személyes életében, de túl ezen bemutatjuk annak a hihetetlenül sokszínű világnak egy-egy szeletét, amely a 18–19. századforduló körüli évtizedek Magyarországot jellemezte. A 14 tanulmány öt nagyobb témát érint. Az első három írás a 18. századvég egyik legdivatosabb, s a társadalom bizonyos rétegei számára egyúttal legkedveltebb foglalatosságát, az utazást jeleníti meg: látjuk Kazinczyt Bécsben és a kortárs főurat, Széchényi Ferencet a Német-római Birodalom fejedelemségeiben és osztrák Németalföldön. A következő rész a „Színház és ünnepi forgatag” címet is kaphatta volna: Kazinczy előbb Lessing egyik színdarabjának fordítása közben jelenik meg, majd a helikoni ünnepek kapcsán a keszthelyi gróffal, Festetics Györggyel szembeni ellenérzéseinek és fenntartásainak okait, s viszonyuk rendeződésének körülményeit ismerhetjük meg. A harmadik téma a széphalmi literátor naplói és levelezése nyomán egyrészt a fogság gyötrelmes időszakát, másrészt két írás a szabadulás után kiépített, kiterjedt levelezőhálózatának működését mutatja be. A következő részben a korszak két legfontosabb médiuma kerül előtérbe: könyvek, olvasmányok, valamint Kazinczy *Orpheus* című rövid életű folyóirata. Végül az utolsó három tanulmány a nyelvújítás különböző aspektusaival, s benne a nyelvújító Kazinczy személyével foglalkozik.

A tanulmányok nagyobb része a „Kazinczy Ferenc és a német nyelv” címmel 2009. május 21–22-én Bécsben rendezett konferencián elhangzott előadások írott változata. A konferencia az ELTE BTK és az Universität Wien közötti Aktion Österreich-Ungarn Alapítvány által támogatott oktatócsere program keretében valósult meg,

amelyen a korszak magyarországi (Fábri Anna, Czibula Katalin, Soós István, Kurucz György, Krász Lilla) és osztrák (Andrea Seidler, Johanna Laakso, Bernád Ágoston Zénó, Blaskó Katalin) kutatói vettek részt. Kazinczy személye és életműve ezen a konferencián különböző szakmákat tudott párbeszédre bírni: az előadók között történészek, irodalomtörténészek és nyelvészek egyaránt megnyilatkoztak. Ezeket az írásokat mind témájukban, mind módszertani megközelítés tekintetében kitűnően egészítik ki az ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskolájában működő „Magyar és európai felvilágosodás” doktori program korszakkal, illetve Kazinczy személyével foglalkozó oktatóinak (Balogh Piroska, Szilágyi Márton), PHD-hallgatójának (Doncsecz Etelka), szakdolgozójának (Pércsy András), valamint a párizsi Sorbonne történész emeritus professzorának (Claude Michaud) és az irodalomtörténész Granasztói Olgának a tanulmányai.

A szerkesztő